

Anna-Maria Świerczyna
Karolina Wrona
V ASK

Konspekt Wiedzy o Kulturze

Temat lekcji: Surrealizm

Ilość godzin: 3 x 45 minut

Cel główny: przybliżenie uczniom wiedzy z zakresu surrealizmu

Cele szczegółowe:

- odróżnienie dadaizmu od surrealizmu;
- zaznajomienie uczniów z głównymi cechami surrealizmu oraz ich przedstawicielami;
- przybliżenie uczniom cech kina i muzyki surrealistycznej

Środki dydaktyczne:

- projektor + komputer + głośniki;
- wiersz S. Grochowiaka pt. „Płonąca Żyrafa”;
- książka pt. „Dali. Myśli i anegdoty”, wyd. Książnica, Katowice 2003.

Plan lekcji 1:

- projekcja fragmentów filmu pt. „Złoty wiek” w reżyserii Louisa Bunuel’a; (patrz załącznik nr 1)
- nauczyciel pyta uczniów o tematykę i cechy charakterystyczne filmu;
- „Złoty wiek” (1930), który rozrósł się do pełnometrażowej surrealistycznej fabuły, zapowiadał przyszłe kino Hiszpana: tematy niespełnionego pożądanego, seksualnych obsesji i bezczelnych ataków wymierzonych w Kościół oraz burżuazyjną hipokryzję
- projekcja filmu pt. „Pies Andaluzyjski” w reżyserii Louisa Bunuel’a i Salvadore Dali; (patrz załącznik nr 2)
- nauczyciel pyta uczniów o tematykę i cechy charakterystyczne filmu;
- Filmowy nurt surrealistyczny zapoczątkowała awangarda filmowa utworem Luisa Bunuel’a i Salvadora Dali pt.: „Pies andaluzyjski” (1928). Film stał się manifestem kierunku, który czerpał symbolikę z freudyzmu, występując zarazem przeciwko normom obyczajowym burżuazji. Film miał przede wszystkim szokować. Twórcy odrzucili wszystko co racjonalne i konwencjonalne. Zbudowali film z przeplatających się niepokojących i skandalicznych obrazów, żywcem wziętych z narkotykowego delirium
- na podstawie obejrzanych filmów nauczyciel próbuje ustalić cechy kina surrealistycznego;

Cechy kina surrealistycznego: (Slajd nr 2)

- tajemnica odgrywa kluczową rolę;
- nieograniczona zdolność manipulacji sensem dzieła;
- liczy się siła wizji;
- sceny rzadko tworzą jedną, zrozumiałą całość.

- Zadanie domowe: poszukać różnych definicji surrealizmu i na ich podstawie napisać swoją.

Plan lekcji 2:

- sprawdzenie zadania domowego;
- podanie przez nauczyciela definicji surrealizmu: (slajd nr 3)

Surrealizm (nadrealizm) – ruch artystyczny powstały w 1920-1930 we Francji, pragnący uniezależnić wyobraźnię artysty od form logicznego myślenia, popierający twórczość na skojarzeniach płynących z podświadomości i marzeń sennych, wyrażających się w nie powiązanych ze sobą obrazach fantastycznych, w nienaturalnych zestawieniach i kombinacjach.

- historia

W 1924r. w Paryżu Andre Breton, nazywany przez złośliwych „papieżem surrealizmu”, ogłosił „Manifest Surrealistyczny” będący pierwszym teoretycznym tekstem formułującym założenia nowego kierunku. Manifest wyrażał nieufność wobec intelektu, pogardę dla zdrowego rozsądku, ciasnego racjonalizmu i pragmatyzmu. Głosił kult wyobraźni i zapowiadał walkę z siłami, które ją krępują. Marzenia senne i halucynacje uznał za cenne źródło w procesie poznawania świata. Tekst ten uważa się za oficjalny początek surrealizmu. Surrealizm narodził się w okresie powszechnego kryzysu ideowego i głębokiej depresji jaka powstała w Europie po I wojnie światowej. Był wyrazem buntu młodych artystów wobec mieszczańskiego społeczeństwa oraz istniejącej rzeczywistości społecznej i politycznej. Na powstanie nadrealizmu miał wpływ dadaizm (1916 – 1923) głoszący destrukcję, bezlitosną negację i szyderstwo z wszelkich powszechnie uznanych wartości. Dadaizm nie miał jednak programu konstruktywnego i twórcy paryskiej grupy Dada: Andre Breton i Luis Aragon stali się inspiratorami surrealizmu.

- przedstawienie różnic pomiędzy dadaizmem i surrealizmem; (slajd nr 4)

Dadaizm:

- destrukcja;
- negacja i szyderstwo uznawanych wartości;
- brak konstruktywnego programu i dlatego jego twórcy Andre Breton i Luis Aragon stają się inspiratorami surrealizmu

Surrealizm:

- nieufność wobec intelektu;
- pogarda wobec zdrowego rozsądku;
- kult wyobraźni;
- marzenia senne i halucynacje jako źródło poznania świata;
- inspiracją dla sztuki: baśnie, mity, twórczość dzieci i umysłowo chorych.

- przedstawiciele kierunku i ich dzieła: (slajdy nr 5 – 71)

- Marcel Duchamp;
- Francis Picabia;
- Yves Tanguy;
- Max Ernst;
- Zdzisław Beksiński;
- Salvador Dali; (przedstawienie wybranych cytatów z książki pt. „Dali. Myśli i anegdoty”).

- jeden z uczniów czyta przygotowany przez nauczyciela wiersz Stanisława Grochowiaka pt. „Płonąca Żyrafa” (slajd nr 71) (patrz załącznik nr 3)

- nauczyciel przedstawia techniki twórcze, którymi posługiwali się surrealiści (slajd nr 72)

Techniki twórcze:

- kolaż, frotaż – pocieranie ołówkiem kartki położonej na tkaninę lub drewno, na której odciska się faktura;
- fumaż – zadymianie, przypalanie oraz rozdmuchiwanie płynnej farby na podłożu;
- dekalkomania – odbijanie przypadkowych plam.

- Zadanie domowe:

1. Przygotować informacje na temat twórczości wybranego przedstawiciela surrealizmu.
2. Znaleźć przykłady dzieł wykonanych przedstawionymi przez nauczyciela technikami twórczymi.

Plan lekcji 3.

- sprawdzenie zadania domowego;
- uczniowie przy wtórowaniu muzyki surrealistycznej wykonują prace techniką frotażu;
- rozdanie uczniom krzyżówki sprawdzającej wiadomości na temat surrealizmu (patrz załącznik nr 4); w trakcie rozwiązywania przez uczniów krzyżówki – slajdy nr 73 do 76;
- sprawdzenie krzyżówki i nagrodzenie ucznia, który jako pierwszy wypełnił wszystkie pola.